

Täysistunto

Torstai 4.9.2025 klo 16.00—20.14

11. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus 2024

Kertomus K 6/2025 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2025 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 3/2025 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu alkaa. Edustaja Autto, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.47 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Euroopan neuvostohan täytti tässä raportointivuonna 75 vuotta, ja voi ajatella, että juhlavuonna Euroopan neuvoston työn sisällön merkitys on kasvanut varmasti arvoon arvaamattomaan. Demokratia, ihmisoikeudet ja oikeusvaltio ovat niitä asioita, joita Euroopan neuvosto on perustettu edistämään, ja nämä arvot, jotka ovat meille Suomessa ja Euroopassa niin tärkeitä, ovat tällä hetkellä globaalisti melkoisen paineen alla. Euroopan suurin uhka tietysti konkretisoituu Venäjän hyökkäyksessä Ukrainaan, mutta meidän on tärkeää ymmärtää, että Venäjä ei hyökkää ainoastaan Ukrainaa vastaan vaan Ukraina taistelee kaiken sen puolesta, mitä Venäjä haluaa horjuttaa, ja siihen kuuluvat nimenomaan demokratia, ihmisoikeudet ja oikeusvaltio, jotka ovat pohja sille, että voidaan sopimusperusteisessa maailmanjärjestyksessä elää kansakunnat toisiaan kunnioittaen. Tämän Venäjä haluaa murtaa.

Samaan aikaan näemme, kuinka uutiskuvissa Venäjällä vaikuttaa olevan, jos ei aivan suorastaan liittolaisia, niin vähintään vahvoja ymmärtäjiä ja tukijoita, kun Kiinan johdolla autoritääristen maiden johtajia viime päivinäkin on kokoontunut, ja se on erittäin huolestuttava kehityskulku.

Venäjän muuttuminen autoritääriseksi diktatuuriksi on tietysti johtanut siihen, että se estää käytännössä Euroopan neuvoston toimimisen sillä tavalla kuin alun perin on ajateltu sen toimivan koko Euroopassa, mutta tämä ei poista myös Euroopan neuvoston työn tärkeyttä. Ennen kaikkea ne arvot, joita Euroopan neuvosto edustaa, ovat tässä ajassa tärkeitä ja puolustamisen arvoiset, ja ajattelen, että on todella tärkeää, että niin me Suomea kuin Suomi osana Euroopan unionia onnistumme myös muilla elämän osa-alueilla viemään yhteiskuntaamme eteenpäin niin. Tässä korostan myös taloudellisen kilpailukyvyn merkitystä, eli kun selvästi globaalissa maailmassa käydään nyt kamppailua siitä, onko esimerkiksi globaalin etelän kehityksen suunta kohti näitä meille tärkeitä arvoja ja demokratiaa vai hokuttavatko enemmän nämä idän johtajien tarjoamat autoritääristen maiden mahdollisuudet, niin että olemme myös siinä talouden kilpajuoksussa riittävän vahvoja, niin että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2025 vp

tämä meidän tarjoama demokraattinen yhteiskuntamalli olisi se, minkä yhä useampi maa haluaisi tulevaisuudessa valita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

19.50 Helena Marttila sd: Arvoisa rouva puhemies! Viime vuonna tosiaan vietettiin Euroopan neuvoston 75-vuotisjuhlavuotta, ja neuvostolla on ollut merkittävä rooli rauhan ylläpitämisessä Euroopassa. Sitovilla ihmisoikeusnormeilla, demokratian kehittämisellä ja oikeusvaltion rakentamisella on luotu hyvinvointia ja taloudellista turvaa. Näitä Euroopan neuvoston edistämiä arvoja ei voi tässä ajassa ottaa itsestäänselvyyksinä. Demokratian tilanne ja oikeusvaltiokehitys tai oikeammin sen taantumus ovat huolestuttavalla tiellä. Yhteiskuntiamme ja demokratiaamme haastavat uudet teknologiat, kuten tekoäly ja siitä kehittyneet hybridivaikuttamistoimet. Juhlavuoden kunniaksi ministerikomitea hyväksyikin maailman ensimmäisen tekoälyä ja ihmisoikeuksia koskevan yleissopimuksen ministerikokouksessaan toukokuussa 2024.

Arvoisa puhemies! Kertomuksessa käsitellään ympäristöä ihmisoikeutena. Ilmastokriisi on suurin ihmiskunnan olemassaolon uhka, ja pitkälti seurausta riittämättömistä ilmastotoimista. Kertomusvuonna Euroopan neuvostossa puhuttiin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen huhtikuussa 2024 antamasta tuomiosta. EIT tulkitsee Euroopan ihmisoikeussopimuksen takaaman oikeuden yksityis- ja perhe-elämään tarkoittavan, että valtioiden on suojeltava kansalaisiaan ilmastonmuutoksen vakavilta seurauksilta. Kuten kertomuksessa todetaan, päätös avaa oven uusille vastaaville ilmastonmuutosvalituksille.

Myös haavoittuvassa asemassa olevien naisten, lasten ja seksuaalivähemmistöjen suojeleminen on tärkeässä osassa yleiskokouksen raportoinnissa. Seksuaalivähemmistöjen tilanteesta keskusteltiin huhtikuun istunnossa ja myös aiemmin tänään täällä salissa. Heidän sanan- ja kokoontumisvapautensa eivät vieläkään toteudu täysimääräisesti Euroopassa, ja myös poliittinen vihapuhe on yleistä. Päätöslauselmassa 2543 muistutetaan, että jäsenmaiden on muun muassa vahvistettava syrjinnän vastaisia lakeja ja vastustettava vähemmistöjen vastaista propagandaa. Väkivallan, ennakkoluulojen ja syrjinnän estämiseksi pitää kieltää eheytshoidot ja vahvistaa tasa-arvo- ja seksuaalikoulutusta. Valitettavasti olemme Suomessakin tilanteessa, jossa hallitus ei ole edistänyt eduskunnan enemmistön tahtoa eheytshoitojen kieltämisestä.

Vielä haluan nostaa kertomuksesta yhden kehotuksen jäsenmaille, nimittäin kattavan oikeudellisen kehyksen luomisen lasten suojelemiseksi digitaalisessa ympäristössä ja sen vähentämisen, että lapsi altistuu haitalliselle sisällölle. Tässä kehitystyössä jäsenmaiden tulisi kuunnella verkkoväkivallan uhreiksi joutuneita lapsia.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen valtuuskunta Euroopan neuvostossa on ollut ilmeisen aktiivinen ja näkyvä toimija, ensin edustaja Kiljusen johdolla ja lokakuusta 2024 lähtien edustaja Kumpula-Natrin johdolla. Haluankin kiittää valtuuskuntaa vielä arvokkaasta työstä ja ulkoasiainvaliokuntaa tästä mietinnöstä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 6/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.